

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din. Za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar.

Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo št. 12, I. nadstr.

Marko Bajuk:

O pevskem pouku.

(Posnetek predavanja na občnem zboru Cecilijinega društva
1. julija 1924.)

Naslov, ki mi ga je odbor odkazal, je tako širok, da bi moral imeti časa na razpolago več tednov, da bi mogel kaj prida v splošnem povedati, ta naslov bi lahko napolnil celo knjigo, če bi ga prijel po obsegu tvarine. S tega splošnega stališča torej nam ne služi v tem kratko odmerjenem času. Ne imejte torej naslednjih misli za znanstveno zaokroženo celoto, ker spada taka stvar v knjigo, da jo more človek polagoma študirati; ni pa tudi zaokrožena celota, ker je čas prekratko odmerjen. Smatrajte te moje misli za nekako *improvizacijo*, ki ima namen vas, gospodje, ki ste po svojem poklicu nositelji pevske ideje in njeni pionirji, opozoriti na nekatera poglavja pevskega pouka in Vas prositi, da nas pri Pevski zvezi, ki ima namen netiti zmisel za lepo petje med slovenskim ljudstvom in poglobljati razumevanje lepe pesmi, podpirate. Torej s tega stališča govorim.

I. Ali je potreben pevski pouk po deželi?

Prvo vprašanje se mi vsiljuje: jeli po deželi pevskega pouka sploh treba, ni li to prenapeto in preveč zahtevano?

Slovenci smo dobri pevci: veliko pojemo, radi pojemo in skoro vsi pojemo. S tem se radi pobahamo, to si štejemo radi v ponos. Res! Skoro vsaka vas ima že svoj zbor, ki veliko poje in prepeva. Nedeljo za nedeljo se vrše različne prireditve: koncerti, akademije, slavnosti, igre s petjem, veselice in zabave, ki nikdar ne minejo brez petja. Naši zbori pojo toliko, da so vedno v zadregi za izbiro pesmi in se vedno obračajo sem in tja s prošnjo: preskrbite nam teh in takih pesmi.

Vse to je hvalevredno. Ali pa je to vse? Ali naj pomeni ta pevski dirindaj za nas višek? Ali smo na koncu svojih potreb? Na vsa ta vprašanja imamo en sam odgovor: Nikakor! Ta množica zborov, ti nepregledno

številni sporedi nas niti malo ne smejo zadovoljiti, kajti ne to, da se veliko poje, temveč da se lepo poje, to je naša želja, to je napisano na našem praporu. Če zna kak starejši zbor vso pevsko literaturo na pamet peti, s tem samim dejstvom ni še dosegel cilja, morda se mu je tudi le za korak približal, a kje je še naš cilj! Naši zbori se uče preveč pesmi, a premalo petja. To je samo praktična stran petja; pojo, ker jih silijo k petju potrebe, različne prilike, ki sem jih že naštel. Poleg vsakdanje potrebe jih sili k petju večkrat tekma. Ker drugod pojo, moramo tudi mi imeti zbor, in sicer jih je pri sosednjem zboru 20, zato jih moramo zbrati mi vsaj 30. Če pri tem ena tretjina razvoj zbora ovira, nič ne de, da je le zbor »impozanten«. Slabo znamenje za vsakogar, ki pevce šteje, mesto da bi tehtal njih vrline. To je napačna in popolnoma zgrešena stran.

Mi ne moremo biti zadovoljni s preštevilnimi sporedi, prav tako ne z mnogoštevilnimi zbori, če ni v teh sporedih, če ni v pevcih one notranje sile, ki kaže težnjo po lepem, po idealno vzvišenem petju. Mi hočemo, in ker hočemo, moremo; ker pa moremo, tudi moramo dvigniti slovensko petje iz vsakdanje kramarije med lepe umetnosti na ono mesto, ki mu že od nekaj gre. Pevcu moramo dati notranje sile, ki ga bo gnala k petju. Ne vsakdanje slučajne potrebe, notranja sila ga mora vezati z lepo umetnostjo. To silo pa moremo zbuditi le s pevskim in estetskim poukom.

Če kdo ugovarja, da je to le za izobražence in ljudi po mestih, za deželo pa tega ni treba, tega bi opozoril na to, da je greh kratiti karkoli bodi lepega preprostemu ljudstvu. Danes stremi vse po izboljšanju. In ravno tam, kjer je potreba večja, tam moramo zastaviti z večjo silo. Privoščiti moramo ta plemeniti užitek pevske umetnosti prav posebno preprostemu ljudstvu po deželi, ker bi bilo krivično, zapreti mu pot k boljšemu. Vrh vsega pa je petje najuspešnejše sredstvo srčne izobrazbe. Torej se trud stotero plača.

II. Ali je pevski pouk na deželi mogoč?

Na to vprašanje odločni: Da! Kdor trdi nasprotno, je ali len, ali pa tvarine ne pozna v podrobnosti. Gotovo je, da je pouk po glasbenih šolah in zavodih lažji in povsem drugače urejen, kot ga potrebuje pevec na deželi. Toda nekatere glavne strani, temeljna poglavja more znati tudi navadni pevec diletant in se jih tudi večinoma z izrednim veseljem popri- mejo, če imajo le nekoga, ki jim kaže pravo pot. Učni načrt glasbenih šol naj nas ne moti! One imajo namen, vzgojiti voditelje in učitelje, našemu pouku pa bodi namen, zbuditi v pevcu plemenito težnjo po pevski umetnosti in mu dati onih sredstev, ki jih za proizvajanje te umetnosti nujno potrebuje. Glavno je torej, da znamo tvarino primerno omejiti, razbrati in razdeliti. Pri tem pa treba seveda previdno odstraniti vse ovire, ki jih na tej poti srečamo.

Vsaka novost ima nasprotnikov. Tudi pevska šola jih rodi v začetku. Starejši pevci se čutijo včasih užaljene, češ: pojem že 30 let, vse pojem na pamet, kar hočeš, čemu mi treba šole? Nestrpni so, vsak stavek razlage jim je dolgočasen in odveč. »Dajmo, dajmo, pojmo!« godrnjajo. Ti, pa ravno ti najbolj dokazujejo potrebo pevskega pouka. To je hlastanje za pesmici, to ni petje. Pravega pevca mora zanimati prav izredno vsaka besedica, ki jo sliši iz ust pevovodje, ker mu vsaka misel razkriva globino lepote. Take vrste sitneže je treba ozdraviti, če ne gre drugače, z radikalnim sredstvom, da gremo preko njih. Počasi se vnesejo, prilagode, ali pa odstopijo. Posebna škoda ni za nje. Namestijo jih mlade, zdrave moči, ki streme po izpopolnitvi.

Drugo leži pa zopet v rokah pevovodje. Tvarino tako vplesti med pouk pesmi, da pevci komaj vedo, kedaj se priuče teoretičnih stvari. To zahteva spretnosti in priprave. Prvega vam ne manjka, če pa manjka za pripravo katerikrat časa, pa rajši naslednjo uro opustite pouk in samo pojte. Boljše je tako, ker slab, nepripravljen pouk bi utegnil podirati.

Vse te stvari pa se morajo ravnati po vsakdanjih krajevnih razmerah in ni mogoče napisati stavka, ki bi veljal za vsako uro, vsak kraj, za vsakega pevovodjo in za vse pevce. Pravo in primerno uganiti, je stvar učitelja. Ob kakem težkem, zapletenem mestu pevcu pokazati, da mu je znanja treba, ob enem pa mu s primerno razumljivimi besedami mesto raztolmačiti. To ne bo dolgočasno, ne bo zamudno in bo v večini slučajev zelo plodonosno. Sicer je pa resnica: navdušen in zmožen vojskovodja hitro zbere krog sebe armado navdušenih vojakov, tudi zmožnemu in navdušenemu pevovodji ne bo manjkalo pevcev, če tudi jim napove strog pevski pouk. Treba je le dobre volje in začeti brez odlašanja.

III. Cilj pevskega pouka.

Če spoznamo in priznamo, da je pevskega pouka našim zborom treba in da je tudi mogoč, moramo biti najprej na jasnem: kaj hočemo s poukom doseči. Mislim, da bomo dosegli svoj cilj, če pevce naučimo, 1. da vse, kar dobe v roke, razumejo, 2. da znajo vse to s pomočjo pevovodje v soglasju z zborom lepo izvesti. Ta načrt nam sam po sebi razdeli tvarino v teoretski in praktični del.

1. Teoretski del.

Pri tem delu gre za to, da je pester, zanimiv, z drugimi besedami: vzbuditi moramo v pevcu željo po pouku, težnjo, spoznati zunanjo obliko in notranji ustroj pesmi. Meni ni pri dolgoletnem pouku nobena stvar tako služila kot samostojne domače ali šolske vaje. O teh bom govoril sproti pri poglavjih. Postopati treba korakoma, da se sproti razgrinja in razvija tvarina pred dušo pevčovo. Buditi treba v njem čut samostojnega dela. Pri vsaki priliki, pri vsakem pravilu naj pevci sami iščejo zgledov in delajo vaje. Potem bodo šele odprli besedam oči in ušesa, pouku pa srce.

a) Ritmične vaje.

Na prvo mesto bi postavil ritmične vaje. Pevec mora vedeti, da je naša časovna enota — mah (Pevske šole § 27, 1¹). S tem je v zvezi oblika in trajnost not (§ 21). Vaj je dovolj v prvem delu šole. Pevci morajo dobro spoznati trajnost not in njih mero že na oko čutiti. Da se prepričate, so li razumeli, narekujte jim note, igrajte jih, oni naj po ušesu pišejo njihovo vrednost! Popravite! Videli boste, kako bodo samozavestno veseli vsakega uspeha. Znane pesmice jim igrajte, določijo naj takt. Pišejo naj sami mere znanih pesmi! Vedno pa vse popravite! V pevcu se vzbudi taka težnja po znanju, da ne gre z napako domov, hoče, da z novo nalogo zadene pravo. Če smo to dosegli, smo prav gotovo vzbudili v pevcu pravo struno, spravili smo ga na pravo pot; sedaj je glavno delo opravljeno, ker skušajo pevci potem sami dalje, treba jim je le kazati pravo smer.

V Pevski šoli je med vajami nekaj nalog z nepopolnimi takti (vaja 5., nal. 1. in 2., vaja 6., 3 naloge in naslednje). To so važna učna sredstva. Nikar jih ne prezrite in ne izpustite! Ritmičnih vaj ni nikdar preveč! Polagoma od preprostih vaj k težjim: trojnice (trijole), pike, sinkope itd. (§ 24, 33, 36). V zvezi z notami stoje nehaji (pavze, § 26). Mešane ritmične vaje not in nehajev! Prav je in potrebno, da se tu sedaj uvrste taktovi načini, pri čemer je treba posebno poudarjati poudarke in naglase. Le po poudarkih je mogoče zadeti pravi taktov način. Nekaj te vaje imajo pevci že s prvega poglavja ritmičnih vaj.

In zopet so na vrsti samostojne naloge. Znane pesmi naj analizirajo pevci v taktove načine! Pri teh vajah večkrat pevec sam najde kakšno zrno, ki mu ga mi ne moremo dati, ker ne vemo, česa mu manjka. Živahno samostojno sodelovanje tvori podlago in pogoj vsej pravi vzgoji in rodi gotove uspehe. Pri teh vajah se pevci nauče popolne samostojnosti in se jim ni treba pozneje naslanjati ne na levo ne na desno, temveč nudijo sami svoji okolici krepko in zanesljivo oporišče.

Sklepno poudarjam še enkrat: ritmičnih vaj ni nikdar preveč. Pevci naj pridno sami mahajo in štejejo, da jim ritem, ki je glavni okvir vsake pesmi, preide v meso in kri. Šele po dobro izvežbanem ritmičnem čutu stopite dalje k notam!

b) Note.

Ker obliko in trajnost not že dobro poznajo, začnemo kar z lego (§ 39, 40, 1. 2. § 41 in 42). Pri tem se jim prav lahko obrazloži nekaj zgodovinskih podatkov, ki so v kratkih potezih označeni v omenjenih poglavjih.² Gladko čitanje not, pisanje po narekovanju je neobhodno

¹ Velja o paragrafih Bajukove Pevske šole, ki jo je izdala Pevska zveza. Dobite jo v Jugosl. knjigarni in po vseh drugih knjigarnah.

² Prav dobro bi bilo, če bi si vsak pevec mogel nabaviti Pevsko šolo, ker si vso stvarino pozneje prečita in ponovi. To bi bila zelo izvrstna podpora za učitelja.

potrebno. Narekujte jim poprave, popravljajo naj pa sami. Pevci m o r a j o znati po diktatu s a m i popraviti napake v notah. Koliko časa pridobite s tem!

Razlike (intervale) najlaže objasnimo s pomočjo preme lestvice. Ker imamo to že po naravi v ušesu, se moramo na njo opreti in jo uporabiti. Prav tako je važno sredstvo trozvok, ki naj sledi kmalu za lestvico, najkasneje pa pri terci. Z razliki pa nikakor ne kaže pevcev preveč mučiti. Toliko, da si razbistre pojme in da jih poznajo. Po posluhu naj iščejo sami posamezne razlike! Vajo urnega zadevanja dobe pa pri praktičnem petju. Prav koristno je, če vsaj boljši pevci skušajo sami napisati napev znanih narodnih pesmi. S tem se jim budi čut in veselje za petje. Toda vse, kar so napisali, naj skušajo najprej sami popraviti, mi jim moramo napake le določiti, kje so. Šele potem, če treba, popravimo mi.

Pojte vse brez instrumenta! Pevci se navadijo na samostojno petje, jasno izgovorjavo, čisto intonacijo in soglasje s celim zborom. Petje ob brenčanju instrumenta škodi ušesu. Tudi gosli le v nujnih slučajih, če treba dokazati, med petjem pa ne! Pevec bolje sliši samega sebe in bo sam izkušal izboljšati in popraviti napake na glasu (§ 12).

Za zadevanje razlikov so si različni pedagogi izmislili različne metode. Sem odločno za to, da začnemo takoj kar z notami. Imamo opraviti z zreli ljudmi. Pa tudi otroci se skoro še rajši učijo, če dobijo kmalu note v roko. Naj bo metoda kakršna hoče: brez truda in sodelovanja učenčevega ne doseže nobena metoda nič, kakor na goro ni mogoče priti po ravnem. Ker pozneje praktično pevec ne potrebuje ne številke ne črt, so ovinki krog teh metod prav odveč, ki morda olajšajo, a daleč podaljšajo pot. Torej kar pogum! Note v roko! Čim bolj je pot strma, tem prej nas privede na vrh!

Alterirani razliki so sprva odveč, naj pridejo na vrsto po potrebi sproti. Nujno pa je, da razločuje vsako uho poltón od celega in da ga zna vsakdo tudi zapeti.

c) Lestvice.

Potrebno je poznanje vseh lestvic radi tega, da pevec sproti ve, kje je naravni poltón (med 3. in 4. ter 7. in 8. stopnjo). Drugega pomena poznanju lestvic ne pripisujem nujno. Če pri tem še hitro spozna trozvoke lestvic, da si zna poiskati svoj začetni ton, je teoretično zrel za sodelovanje v zboru, ki mu je napredek v lepem petju namen. Trud, ki smo ga položili v to pripravo, je naložen z bogatimi obrestmi: pevci bodo hitro razumeli pesem in bodo točno in zanesljivo peli. Taka armada ne zapusti pevovodje in ne omahuje tudi, če dobi težke stvari v roke. Treba je le še to teoretično znanje podpreti in izpopolniti s praktičnimi vajami.

(Konec prih.)

Cerkvene himne za obrednik.

Priobčujemo v našem listu 9 cerkvenih spevov, ki so pripravljene za slovenski obrednik. Ker je treba z izdajo obrednika čakati, da bo prej rimski ritual izravnán z novim kodeksom, je še čas za prevajanje himen. Kdor more nasvetovati kako izboljšavo posameznih kitic ali nadomestiti kako himno s povsem novim prevodom, ga prosimo, naj svoj nasvet pošlje tajniku odbora za slov. obrednik, dr. Gr. Pečjaku, profesorju v Ljubljani. — Tajnik prosi posebno, da naj se kdo loti himne Pange lingua s Tantum ergo.

Praznika svetega.

Sacris sollemniis.

Praznika svetega * v Bogu radujmo se,
srca vsi vnetega * pevajmo hvalnice:
staro preide naj, * vse bodi novo zdaj,
srca, misli in dela vsa.

Srečni praznujemo * zadnje noči spomin,
milost obhajamo, * ko je sam božji Sin
svoje učence zbral, * srčno slovo jemal,
jagnje obredno jim jesti dal.

Ko se obred zvrši, * preden od njih je vzet,
sebe jim izroči * v sveto nebeško jed:
vživajo njega vsi, * in se ne razdeli,
v vsakem delu Gospod živi.

Njim, ki slabotni so, * Rešnje Telo deli,
njim, ki otožni so, * daje predrago Kri;
kelih jim izroči * in jim ljubeč veli:
bratje, pijte iz njega vsi.

Novo daritev je * tákrat nam Jezus dal,
v službo je mašnike * izmed ljudi odbral:
ti naj ga vživajo, * drugim oznanjajo,
vernim srcem prinašajo.

Angelski Kruh odslej * hrana človeku je,
in dovršene že * so predpodobe vse.
O čudoviti dar, * Stvarnika vživa stvar,
hlapec bliža Gospodu se.

O trojedini Bog, * zbrani te prosimo:
varuj nas ti nadlog, * sveti nam z milostjo:
Pota nam svoja daj, * vodi nas v božji raj,
vživat tebe na vekomaj.

Amen.

Svetá Odrešenik.

Salutis humanae Sator,

O Jezus, naših src radóst,
svetá dobrotni Rešenik,
odrešenim si oče blag,
ljubečim luč in zvest vodnik,

Kaj je ganilo ti srcé,
da naše si prevzel dolgé,
da smrt nedolžen si sprejel
in večne smrti nas otel?

Odpri si ječo pred peklom,
jetnike rešil, peljal v raj,
in kòt zmagalec plemenit
sediš na desni božji zdaj.

Usmiljenje naj gane te
in krivdo našo poravnaj,
nam gòri v rajskem gledanju
luč blaženosti svoje daj.

Vodnik in pot v nadzvezdni dom,
ostani naših src radóst,
veselje bodi naših solz,
plačila rajskega sladkost.
Amen.

Beseda večna.

Verbum supernum.

Beseda večna — Božji Sin,
z Očetom združen vekomaj,
na delo gre z nebá višin
pripravljat pot v nebeški raj.

Življenja se večer stori,
učenec sam Gospoda izda,
Gospod ljubeč ga prehití,
učencem jed življenja da.

V jed daje svoje jim Telo,
v pijačo daje svojo Kri:
da k Bogu stvar zahrepení,
telo in duh se poživi.

Po rodu je postal nam brat,
v večerji nam je kruh in góst,
za nás je cena njega smrt
in v slavi naša bo radost.

O zveličalna hostija,
ki nam odpiraš sveti raj,
sovražne sile nam grozé,
utrđi nas, pomoč nam daj.

Bog trojedini, vekomaj
naj tebi slava, čast doní,
in ti nas sprejmi v sveti raj,
kjer nam življenje večno daj.
Amen.

Večni kralj.

Aeterne Rex altissime.

O večni in najvišji kralj
in vernim svojim Rešenik,
najvišjo zmago ti slaviš,
ki v smrti si premagal smrt.

Nad svetlih zvezd svetove greš,
ne iz človeške oblasti,
iz svetih dana je nebes
ti moč najvišja nad stvarmi.

Kolena svoja vse stvari
pripognejo naj pred tebo:
naj vkloni se podzemni svet,
vesoljna zemlja, vse nebo.

Strmijo božji angeli:
po mesu greh, po grehu smrt —
nov red postavlja Človek-Bog:
po mesu čistost, raj odprt.

O bodi rádost naša ti,
ki osrečuješ blažene,
ki vodiš sam vesoljni svet,
radósti zmagaš sleherne.

Zatorej srčno prosimo:
skesanim krivdo zbríši vso,
in srca iz sveta nižav
z nebeško dvigni milostjo.

Ko na oblaku se neba
prikažeš kot sodnik sveta,
dolg naših duš nam poravnaj,
zgubljene vence spet nam daj.

O Jezus, tebi slava, čast,
ki v zmagi vračaš se v nebo,
Očetu in Duhu Svetemu
doni naj slava vekomaj.
Amen.

V sveti pesmi.

Pange lingua.

V sveti pesmi počastimo
Rešnje Jezusa Telo,
dragoceno kri prelito,
ki je svet odkupljen z njo;
Kralj krvi je plemenite,
ki odrešil je zemljó.

Sin brezmadežne device
nam v rešenje se rodi,
seme božje blagovesti
seje vse življenja dni:
z delom čudežne modrosti
tek življenja dovrši.

Z brati pri večerji zadnji
spolni zakoniti red,
po obredu sam postane
Jagnje, ki rešuje svet;
z lastnimi rokami daje
dvanajsterim sebe v jed.

On, ki večna je Beseda,
mož besedi podeli:
pravi kruh in pravo vino
spremeni v Telo in Kri.
Nédosežno to je čutom,
čisto srce vera uči.

V najsvetejšem Zakramentu
počastimo Jezusa,
v novi daje nam skrivnosti
Kruh življenja večnega;
ne poznajo tega čuti,
polno luč nam vera da.

Čast in slava naj prepeva
se Očetu večnemu,
čast in slava naj odmeva
njega Sinu ljubemu,
čast enaka razodeva
naj se Duhu Svetemu!
Amen.

Pridi, Stvaritelj Sveti Duh.

Veni Creator Spiritus.

Pridi, Stvaritelj Sveti Duh,
obišči duše vernikov;
srca, po tebi ustvarjena,
napolni z rajsko milostjo.

Ime je tvoje Tolažnik
in Dar Boga Najvišjega,
Ljubezen, Ogenj, Živi vir,
Duhovno Pomaziljenje.

Darov sedmero nam deliš,
mogočne roke božje prst,
obljubljen od Očeta si,
bogastvo daješ govora.

Užgi čutilom našim luč,
ljubezen svojo v srca vlij;
v telesni bedi nas krepčaj,
v slabosti vsaki daj moči.

Odženi proč sovražnika
in stanoviten mir nam daj,
naj tvoja roka vodi nas,
da vsega zla se ognemo.

Po tebi naj spoznavamo
Očeta in Sina božjega,
in v tebe, iz obeh Duha,
naj vedno trdno verjemo.

Bogu Očetu bodi čast
in Sinu, ki je od mrtvih vstal,
in Duhu Tolažitelju
od vekomaj do vekomaj.

Amen.

(Konec prih.)

Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi.

(Dalje.)

Piše Franc Kramar, bivši nabiratelj slov. narodnih pesmi.

Opis pete pesmarice.

Ta pesmarica je spisana od Ambrožiča l. 1778. in obsega 37 pesmi sv. Antona Padovanskega brez napevov. Te pesmi je pel Ambrožič na romarskih shodih v cerkvi sv. Antona na Rebri, podružni cerkvi dobrepoljske župnije. Na prvi strani te pesmarice je v nemščini povedano, da je od tu 29. januarja l. 1830. prepisal neki Franc Škerbinc z Višnje gore 11 pesmi sv. Antona Padovanskega. Na kakšen način je ta pesmarica takrat prišla v roke temu Škerbincu, tega gotovo ne morem vedeti. Sicer pa poglejmo, kaj je zdaj napisano na drugi strani te pesmarice!

Tukei v teh Bukvah fe snaidejo
vſe forte peifsmi zhes leitu od
svetiga Antona De padua, od
Miraculnu nu zhudeshu kakershno
si ozhe en pevez sbrati nu sapeiti,
katere fo piſane tu

Leitu

1778

—o—

Jesus, Maria, Josheph.
Joshep Ambroshiz, folmaster
v zhesarski Dobreipalski farrij.

Zdaj sledé te-le pesmi o sv. Antonu Padovanskem:

(Prvi dve pesmi sta o sv. Duhu pred pridigo, kateri sta pa že preje označeni.)

- Od suetiga Antona de padua, pret pridigo; na viſho: ô Maria, pouna gnade & —: Oh! Nei pridejo vse stuari * dones szheiliga sueta, * Deb zhast nu hualo dajali * suetmu Antonu...
- Peifsem sa ta sadna Nedeila shegnanska imenvana per suetmu Antonu; na viſho: o zhlovig, pridi, pridi fem & —: Preid koker bodem slovu vſeu, * tok bodem she enkrat sapeu * ktoij...
- Od S: Antona de padua od enga Miraculna: Rumarij, v vafshi Nadlugi * jest vam leta naveg dam: * pridte fem k suetmu Antoni, * on bo spet pomagou vam, * koker je pomagou tudi itd.
- Nova peifsem na zhast Ivetimu Antonu, na Reber sturjena; na viſho koker boshizna: ta suet yezhir fmo douzhakali sdej & —: S'veselam Poufſignu bom dones Moi

Glafs, * Svet Anton, poglede! vse vkupei sdei nas! * sazhnimo to Andocht spet dones toku, * kar strimò...

— Od fvetga Antona De padua ob zhasu velike voiske, na vifsho Marié genezhanske —:

1. Taufhenkrat fe Bogu vřimili, * bres sous na morem ven srez, * kai fmo srute doshiveili, * od dobriga nei shlishat vezh! * dosehmau je bla dragina * skorei sternaist zheileh leit, * kumei je en mal minila, * sdei je pa ta voiska spet!

2. Oh kai bode sous prelitu * ta sedaini Reuni zhas, * kieh bo dost na voisko vsetu, * bodo vřsel slovu od nas! * she fe ni voiska sazhela, * shie je tulk shalosti sdej, * ak bo kei zhaita terpeila, * Moi buh, kai bo sa naprej!?

3. S'dei na fveiti vezh faguifshnu * dobriga vzhakat na bo, * bloger tautfenkrat tajjstmu, * kije v gnadi Boshij Mertu! * sdei shurafhniki is voiska * fe zhes nas vsdigujeio. * kam se frute podal boma, * oh kdu nas potroshtou bo?

4. Oh! Rumarij na zaguite, * oh Bodte potroshtani! * k'svetmu Antoni sdihnite, * de nam pride h pomozhi! * koker ie pershu h pomuzhi * shpanskimu folku E'nkrat, * kir fo otli ti famurzij * zeillu krallestvu konzhat.

(Sledi še 6 kitic, kjer pesnik pripoveduje, kako je sv. Anton Pad. na čudežen način pomagal nekemu španskemu generalu, da so Španci premagali zamorce in dobili mesto Viktorijo.)

— Peifsem od s: Antona de padua, od enga Miraculna, katir fe ie v spanski difshel sgudu; na vifsho: perpognima nasha koleina. —: S'rezhen ie ta, k (v) sojem fheuleinu * suetga Antona prou zhastij, * tajjsti (v) vseh Reivah per nemu * vřsellei pomuzh, G'nado dobij! * H troshtu vsem Rumarjam fedei * tu zhudu bom poveidou sdej, * svet Anton ti men gnado dej! (Pesem obsega še 9 kitic, kjer pripoveduje ravno tisto čudežno pomoč sv. Antona kot v prejšnji pesmi.)

— Nova peifsem od s: Antona de padua, koku ie on sam Resodu E'ni slahtni gospei v Bolonij v vitallij v tem Leitu 1716, to Andocht skus devet torku, inu tisto skus en zhudesh poterdeno pishe P: dionisij Franzhiskainarskiga ordna & vifsha: poslushei, zlovig ti, * kai ves sueit govori, * teb osnanuje. —: Oh Moij Rumarij, fhellite veidet vij, * kok bi zhast dalli fvetmu Antonu sdej, * de bi toku vsellej nemu dopadli, * vam bom dons kuefselli, * suetmu Anton H zhasti sdei poveidou kmalli. — Obsega 12 kitic in pripoveduje, kar je že v naslovu povedano.

— Peifsem od s: Antona E'nga Miraculna, katir se je sgudu v Meisti Neapuli, visha s: petra Regul: —: O Rumarij, fem tezite, * nu poshlushaite en zash, * suet Anton vas ksebi klizhe, * de bo sdej potroshtou vafs, * koker ie potroshtou tudi * E'nga Reuniga Mosha, * ki je biu v Veliki Nadlugi * v tem Meisti Neapula. — Pesem obsega še 7 kitic, kjer pripoveduje, kako je bil neki mož od kralja po nedolžnem na smrt obsojen. Njegova žena je molila k sv. Antonu v ta namen, da bi se skazala nedolžnost njenega moža. Spisala je prošnjo do kralja in jo nesla osebno kralju. Kralj je pa ni hotel uslišati. Ta žena je šla zdaj v cerkev in tisto prošnjo položila na oltar sv. Antona in goreče molila k njemu. Tisti dan je neki pater prišel k temu kralju in mu tisto prošnjo prinesel in mu z božjo kaznijo grozil, ako tega moža za nedolžnega ne spozna. Kralj ga je potem pomilostil. Tisti pater pa ni bil nihče drugi ko sam sv. Anton.

Sedma kitica te pesmi se glasi:

S'rezhna Dobreipalska farra,
kierr ta Gnadlu krei imash,
kder pride zheste teshava,
shihet se fem gor podash,
ktukei suet Anton prelubi
foie gnade ven Delí,
ktir pride femkei v Nadlugi,
kar profsi, vse sadóbi.

- Od S: Antona de padua, na viſho od liſabone. —: Od Toie zhasti zhem sapeiti * ô prelubi suet Anton, * Dokler bodem fhiu na fueiti, * Nihdar vez nehou Ne bom, * toja zhast zem Refsglasiti, * al te prosem tu nar poprei: * dei muzh moimu sivoh Jesiki, * de te bom prou hualu sdej. — Obsega ſe 10 kitic, ki nam pripovedujejo tole: Leta 1658. je živel v Rimu človek, ki je prišel ob vse premoženje. Šel je službe iskat, a je ni nikjer dobil. V obupnosti je rekel: »Tudi hudiču bi služil, če bi šel prav z njim v pekel!« Komaj je to izgovoril, že stoji hudič pri njem v podobi gospoda in mu reče: »Ako hočeš biti v moji službi, moraš iti z menoj v moj kraj!« Ta je šel z veseljem, ker ga ni poznal. Hudič mu je po potu rekel: »Veš, kaj si včera j obetal, da hočeš iti z menoj v pekel!« Ta ga je potem spoznal in groza ga je obšla. Zdihnil je prav iz srca za pomoč k sv. Antonu. Sv. Anton se jima pridruži in zapove hudiču: »Poberi se proč, pošast! Kaj imaš pri tej dušici, ki da meni hvalo, čast!« Hudič začne grozno vpiti: »Ti Anton nam moč zatreš! * Pred tabo se moramo skriti, * O kaj nam dušic otmeš!« Potem onega človeka tako udari, da je omedlel. Zginil je zdaj od njiju in zapustil velik smrad. Sv. Anton zdrami zdaj tega iz omedlevice in ga pouči, da naj se svojih grehov spové in skesa in za naprej se naj greha varuje. Pové mu še, da naj ta čudež ljudem pove, in na to sv. Anton zgine. Ta mož je potem vse to storil, kar mu je sv. Anton naročil.
- Od fvetga Antona de padua en E'xempel od enga Majaria, na viſho s: Nodburge ta stara —: Oh Premifhluimo vſi ljudje, * kir vſel sdishemo milu itd. To pesem, ki obsega tu 19 kitic, sem že zapisal v popolnoma narodnem duhu zloženo na dveh krajih. Zgodba je ta: Reven majer je napravil pri svojem gospodu dolg in ga mu tudi plačal. Gospod mu pa ni hotel dati potrdila, da je dolg plačan. Ta gospod potem umrje in njegovi dediči majerja še enkrat »terjajo« za dolg, ker ni imel potrdila, da je dolg že plačan. Zato majer gre in plača eno sv. mašo v čast sv. Antonu, da bi mu pomagal iz te stiske. Po maši gre domov in sreča nekega meniha, ki je bil sam sv. Anton, in majer ga seveda ni poznal. Majer mu jokajoč vse pove, v kaki stiski je. Sv. Anton ga tolaži in mu pravi, naj gre z njim na hrib »Vesuvijus« (Vezuv) in se naj ne boji, kar bo videl. Gresta, in ko prideta na hrib, udari sv. Anton trikrat z ного ob zemljo in ven pride sam hudič ves v plamenu. Sv. Anton mu reče: »Imaš ti to dušo, ki je temu siromaku tako krivico storila?« Hudič pravi: »Imam!« Sv. Anton mu zapove: »Daj ga brž ven iz pekla, in še drugi dve duši!« Hudič gre v pekel in mu na gorečih verigah pripelje te tri duše. Sv. Anton vpraša tistega gospoda: »No, ali je že plačal dolg ta tvoj majer tebi?« Ta gospod pravi: »Je plačal in jaz mu zato nisem hotel potrdila dati, ker sem ga mislil goljufati. Gorje zdaj meni zato, pogubljen sem!« — Sv. Anton zapove zdaj hudiču: »Prinesi papir, črnilo in pero, da se ti trije podpišejo, da je majerjev dolg že plačan!« Hudič zdaj vse to prinese in ti trije se podpišejo. Sv. Anton da to potrdilo zdaj majerju in mu pravi, naj da to potrdilo gospodovim dedičem. Hudič in oni trije se zdaj spei v pekel vderejo in sv. Anton se dvigne v nebesa. Majer gre s tistim potrdilom (pismom) h gospodovim dedičem, ga jim da in ga seveda potem ne terjajo več za tisti dolg. Tisto potrdilo ali pismo se je pa do takrat — do l. 1778. — še v tistem mestu hranilo in se za zgled večkrat ljudem pokazalo. To se je zgodilo 1632. leta (najbrž v laškem mestu Neapeljnu).
- Nova peifsem od suetiga Antona de padua: Reuni zhlovek, kai klagujesh, * kam gre toije klagguajne? * kai toku mozhnu sdijujesh, * kaj pomen tu sdihuaine? * kai na veifsh...
- E'na Nova peifsem od enga Mosha fimenam Tomash Sterle is (G)gorenskiga, shen-peterske fare, katir ie E'no velliko Gnado preju od suetiga Antona de paduva na sdenskim Rebri:
1. Oh Rumarij, fem tezite, * kier ste v Reivah nuzh nu dan, * tu Lohku pomuzh dobite, * Nei vam treiba jet dergam, * Dokler tu na sdenskim Rebri * shaz tel' gnad odpert stoj, * suet Anton vse klizhe k sebi, * on potroshtat vas shelli.

2. Kak jh ie, kso fdrauje dobilli, * kso shie bli sa smert bouni, * fo se fem per-porozhilli, * precei fo bli vshlishani! * ja kdur ie kul fem perteku, * dost gnad ie tukei prejeu, * koker vam bodem poveidou, * poshlushaite, bom fazeu.
3. En Mosh js fhenpeterske fare * je biu pershu fem Donas, * ta ie prau zhudne gnade, * Milu se jakou tazhas, * pravi: jest fem zes sest Meiszu * toku grosnu biu bolan, * de se v fadnez neifem veidu * Nigdar oberniti kam!
4. Kier jest take Bolezhine * fem tok terpu nuzh nu dan, * fabstoin fo ble vse Arznije, * fatorei fem shie biu fam * zlo nad mojem sdraujam szviblou, * Reku fem: smano je prez! * vsak ie diau, kdur me je vidu * de na bodem ofdravu vezh!
5. Jest vse moie premoshejne * Arzatam fem mogu dat, * de otrozij inu shena * fa shie otlj jet petlat; * Na bushie poti fem tudi * obeitu prou sueistu, * vse fabstoin, men ie vse skusi * dan oddne le huishi blu!
6. U tem moi fhvogor pride mene * E'n dan tudi obifskat, * ta je zazheu troshtat mene, * No leta naveg Dajat: * na bushio pot se oblubi * v to faro dobreipalsko, * k Lubmu suetimu Antoni, * on te spet ozdravu bo!
7. Keder fem jest Letu fashlisvou, * fem biu prou j(s) serza vefseu, * ksuetmu Antoni fem sdihnu, * nu obeitat se sazeu * na bushio pot femkei gori, * zhe osdravem she E'nkrat, * bom bogu nu fuetmu Antoni * pershou sam zhast nu Hualo dat!
8. Koker fem se biu oblubou, * ô tu je blu zhudu prou! * prezei fem se bulfshi zutou, * vkratkem fem k sdrauju pershu! * keder ie on Letu sgovuru, * je sazheu jokat na glafs, * Nu tok ie svetmu Antonu * js fousam dau Hualo zhast.
9. S'he tu zhudu bom poveidou, * kai se ie vezh sgudlu blu, * leta Mosh ie tud obeitu, * kie od tod jemau slovu: * de na Bushio pot bo perfshu * fem na Reber she Enkrat, * fraven tud offer pernesou * suetmu Antonu na zhast.
10. Potlei vender dopouniti * to oblubo Mifslu nei, * glih tist dan kie Jmou fem priti, * G'leite, kai fe pergodi: * Buh ga ie s boleifsnio shtrafhou, * ja fhe Huifshi koker preit! * kneifem Bushio pot opravu, * shter meisze ie Lefshou spet!
11. Zhes en zait se ie domifshlou, * od kot ie boleifsen ta? * k suetmu Antonu ie sdihnou * femkei sgrund foiga serza! * fazhne ga j(s) serza prositi * sa odpufhaine lepo, * oblubi, de zhe fem priti, * ok mu kulkei Bulshi bo.
12. S'vet Anton ga ie spet vshlishou, * des mu je biu glih na svest, * koker Hitru je sem sdihnu, * Je prezei ofdravu spet! * en offer ie pernesu femkei, * sueto Masho tud najeu, * potem je domu od tukej * fhou potroshtan nu vefseu.
13. S'aguifhnu ie biu prou srezhni * leta Mosh, tu vsak spofsna, * oh she frezhnishi je tisti, * ktir se vezhkrat fem poda! * on na tmo gnadleumo hribzho * vfselei Lohko fadobi * sdrauje sa tellu, dushizo, * ja tud vse karkul shell!
14. Rumarij, tedei na zaguite, * kpride nadluga zes vas! * takrat fem j(s) sarca sdi-huite, * fvet Anton bo vfshlishou vas! * le vezkrat fem pertezite * knem na bushio pot fem sdei, * po vfseh krajeh Resglasite * kai ie sen guadliu krej!
15. S,he to gnado profsem tukei: * fvet Anton, poglei na nas! * mi na gremo preit od tukei, * da nam fveti shegen dash! * shegnei nam dushe, tellesa, * sraven tud shittnu polle, * pomagei nam prit v Nebefsa, * vfihvat vezhnu vefsel! Amen.

Pregled italijanske glasbene literature.

O. B. Sokol, franjevac.

XXXVI. Skladbe Fr. L. Pacini O. F. M. — Viareggio (Italia): a) Messa dell' Immacolata Concezione a tre voci pari con strumentazione ad archi e organo a lib. — L 10. — b) Messa in onore di S. Cecilia a 3 voci dispari e accompagnamento orchestrale (Riduzione per canto ed organo). — L 8. — c) Messa »Sit Nomen Domini benedictum«

a 2 cori di voci pari e accompagnamento di piccola orchestra od organo. — L 8. — d) La Resurrezione di Lazzaro — Cantata per soli, cori e grande orchestra — Riduzione per canto e piano. — L 15. — e) 6 Liriche per canto e piano. — L 25.

Franjevački je red poznat kao ljubitelj lijepih umjetnosti, posebno glazbe. To je baštinu od svog svetog utemeljitelja i tradicijom kroz vjekove podržavao. Sjetimo se samo L. Grossi da Viadana, G. Zarlino, Martini, Mattei a da ne spominjemo novije i savremene, rasijane po cijelom svijetu. Lijepa je i hvale vrijedna ideja franjevačkog vrhovnog Stariješinstva izdati prigodom 700 godišnjice smrti Sv. O. Franje prigodnu zbirku popijevaka u čast Sv. Utemeljitelja od samih franjevačkih glazbenika. Bez sumnje među njima ne će izostati ime Fr. L. Pacini, jednog od poznatijih talijanskih franjevačkih glazbenika. On je ne samo veoma nadaren nego i radišan, pa je među ostalim u Viareggio osnovao glazbenu školu, čiju upravu on sam vodi. Da se upozna, kako je uvažen, dostatno je spomenuti, da ga je pred dvije godine vrhovno Stariješinstvo O. O. Dominikanaca pozvalo, da uglazbi oratorij »Sv. Dominik« prigodom njihovog jubileja. Pri svečanoj izvedbi kritika se je najpovolnije izrazila. Sada je pripravo oratorij »Sv. Franje«.

Iz njegovih se skladba opaža moderna glazbena erudicija i naravna melodijska žica uz bujnu maštu i zanosni polet. Znade biti nježan i potresan, veseo i ozbiljan; lako se snalazi u svim časovima i prigodama. Iz svake mu stranice odsjeva dubokomisleća glazbena duša. U Viareggio i drugdje po Toskani, gdje se izvađaju njegove skladbe, svak ih voli: pjevač i slušatelj. Zgodne su k tomu, što imaju osim orgulja također mali orkestar ili sama gudala (Po volji), pa se u svečanim prigodama uz malo više truda ima nemali ukras svečanosti. Ovo najlakše mogu franjevački bogoslovni ili filozofski zavodi, pa im to stoga toplo na srce stavljam.

XXXVII. Izdanja A. e G. Carisch e C. — Milano (18) — Viale Vittorio Veneto 28.

1. U. Capella: a) Ultimo convegno (L 1.75). — b) Preludiando (L 1.75). — c) Barcarola (L 1.25). — d) Fantasticando (L 1.50).

2. P. Delachi: a) Bozzetto campestre. — b) Toccata per pianoforte. — c) Notturmo. — d) Idillio a dialogo. — Sve po L 5. (Uključen povisak 100 %.)

3. G. Rutini: Sonate per Cimbalo. — Pet sonata po L 2.50.

4. G. B. Pescetti: Sonata per Cimbalo. — L 2.50.

Sva su ova izdanja Carisch za glasovir. Kako je ovo jedno od najvećih talijanskih glazbenih poduzeća, to bez straha tiska ne samo lake već i teške skladbe i sasvim moderne te pretiskava priredene starije talijanske glasovirske klasike. Baš među gori navedenim djelima imademo moderne Capella i Delachi a stare Rutini i Pescetti. Ove su za novo izdanje priredili ljudi upućeni i poznatog auktoriteta. Premda su stari klasici od sredine XVIII. vijeka, kada glasovir dotično njihov cimbalo nije ni iz daleka bio tako savršen, ipak opažamo u njima onu glazbenu stilnu svježinu, što su kašnje usavršili Haydn i Mozart a Bethoven do vrhunca sproveo. Priredivači su dobro učinili, što su sve ukrase malim notama praktično prikazali, pa učenik ni s te strane ne će imati poteškoća. S mnogo su gledišta poučne, pa glasovirskim učiteljima preporučamo, da uz Haydнове sonate posegnu i za ovim Rutinijevim dotično Pescettijevim.

Capella i Delachi su savremeni moderni glasovirski skladatelji impresionisti, koji ne obazirajući se na prvašnje glasovirske klasične forme idu za svojom glazbenom idejom poduprtom bujnom maštom. Kako su naši savremenici, to su nam bliži duhom, pa se lako uživimo njihovim životom, tumaramo burnim stazama, zanašamo se u večernjoj tišini bljedom mjesecinom, vozikamo se mirnim morem ili na njegovim nježnim talasima. U jednu riječ: to je ogle-

dalo naše duše. Ipak se hoče dosta glasovirske vještine i glazbene izobrazbe a da se potpuno uživimo i nasladimo. Capella je lakši, pristupačniji i zanimiviji. Rado ih preporučujemo. (Slijedi.)

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij v Ljubljani je v smislu sklepa zadnje seje izročilo vdovi pokojnega organista-člana našega društva g. Jakoba Savinška na Jesenicah kot I. vdovski sklad nabrano vsoto 400 Din. Društvo se je udeležilo pogreba po svojem zastopniku, odborniku g. Zdešarju in oskrbelo za pokojnega člana eno sv. mašo. O tej priliki pozivamo člane, ki prispevka 10 Din v vdovski sklad še niso plačali, naj to kmalu store. Zaostale članarine se bodo še enkrat tirjale. Člane, ki članarine do konca leta ne bodo plačali, bo odbor izključil.

Služba organista in cerkovnika je razpisana na Jesenicah. Skupni dohodek okrog 7000 K mesečno ter prosto stanovanje. Vrh tega si organist na Jesenicah lahko precej zasluži s poučevanjem klavirja in gosli. Pri nastavitvi se bodo upoštevale samo prvovrstne moči. Rok za vlaganje prošenj na župni urad Jesenice na Gorenjskem: 1. oktober 1924.

Mesto organista in cerkovnika v Škocijanu pri Mokronogu je po odstopu g. Franca Briceljna bilo podeljeno g. Ladislavu Slabetu iz Trziča.

G. Franc Gerden, ki je kot cerkovnik in organist služil na raznih krajih Slovenije, je brez službe ter se priporoča čč. duhovščini za razna popravila pri cerkvenih stolpnih urah. Priporočamo g. Gerdena v tem oziru kot poštenega in zanesljivega delavca najtopleje. Njegov naslov: Črnuče štev. 70, p. Ježica pri Ljubljani.

G. Valentin Štangl, organist v Marenbergu, ima na prodaj večje število cerkvenih muzikalij: latinskih maš, motetov itd. Kdor bi hotel kaj kupiti, naj se nanj obrne.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. O priliki I. Marijanskega kongresa je slov. glasb. društvo »Ljubljana« priredilo 7. septembra v stolnici jako uspel Marijin oratorij z lepo, poučno in zanimivo vsebino: Razvoj slovenske Marijine pesmi. V šestnajstih, kolikor je bilo mogoče skrbno naštudiranih, vobče dobro, deloma izvrstno v mešanem, moškem in ženskem zboru podanih pesmih deloma a capella, deloma z orgljami, smo lahko natančno opazovali in ločili razne dobe naše domače cerkvene, v tem slučaju zlasti Marijine pesmi. Najstarejšo dobo, opirajočo se na gregorijanski koral, je zastopal M. Kastelic z dvema pesmima: Češčena si, Marija ti! enoglasen zbor z orgljami in Ave, presvetla Marija, 4- do 7-glasen mešani zbor. Luka Dolinar nas je s svojo oziroma kdo ve čigavo — »Za Bogom« za nekaj trenutkov prestavil v dobo prijetno lahke, nekoliko sentimentalne, od takratne goselske glasbe vplivane slovenske cerkvene pesmi. (Kastelčeva Ave, presvetla Marija se je izvajala v Hubadovi, Dolinarjev »Za Bogom« v Kimovčevi harmonizaciji.) Sledil je Rihar, ki je skoro pol stoletja slovel kot prvi slovenski cerkveni skladatelj in določal takratni naši cerkveni glasbi oz. pesmi smer in pot. »Ljubljana« je zapela dve Riharjevi pesmi: veselomično »Ko v jasnem pasu primiglja« v ženskem, in slovesno umerjeno »Zdrava, zemlje vse Gospa« v moškem zboru. Prva je bila posebno krasna. Dobo Cecilijanstva so zastopali: Hribar, Gerbič, Foerster, Sattner in Hladnik; novejšo in najnovejšo pa Schwab, Hochreiter, Kimovec, Mlinar-Cigale, Klemenčič in Premrl. Gotovo, da bi k boljšemu, natančnejšemu in temeljitejšemu pregledu spadala še ta in ona starejša in novejša pesem; a v kratko odmerjenem času počitnice prvič

polno natlačene dvorane pa je bil dokaz, kako je proizvajanje učinkovalo na poslušalce. Zbor in orkester sta žela bogato priznanje.

Monsignor Arko, ki se trudi v Idriji že nad 30 let poleg drugih obilnih svojih poslov tudi z nego lepega petja — sam ne zamudi nikdar nobene pevske vaje! — in ki je zadnja leta vkljub velikim težavam ustanovil tudi lastni orkester v Kat. del. družbi, je lahko zadovoljen s svojim uspehom. Delavcem — pevcem in godcem — je dal priliko, kako svoj prosti čas posvetijo lepi, blažilni umetnosti, petju in godbi, katere tudi cerkev ne more pogrešati; Idriji pa je s tem delom pripomogel do ugleda, ki ga je morda to mesto v novih razmerah in v novi državi istotako, če ne bolj kot prej potrebno. Mi se iz srca radujemo ob vsakem pojavu, ki seznanja širni svet z izobrazbo in napredkom naših ljudi.

A. Jobst.

Dopisi.

Ljudsko petje v uršulinski cerkvi v Ljubljani. (Poslano na željo urednika tega lista.) — Kakor poroča samostanska kronika, so na uršulinski šoli, najstarejši dekliški šoli v Ljubljani, otvorjeni l. 1703., že od prvih početkov gojenke in učenke pridno sodelovale pri cerkvenem petju. Kronika posebej poroča o skupnem ljudskem petju v naši cerkvi o priliki misijonov, procesij in drugih pobožnosti. Vendar se omenjajo redne šolske maše, pri katerih so pele gojenke, šele l. 1870. Od tega leta dalje do l. 1896. je bila vsak dan skupna sv. maša, pri kateri so pele samo gojenke notranje šole, nato pa od l. 1896. do l. 1904. po 3 ali 4 šolske maše tedensko; menjavale so se učenke notranje in vnanje šole: ali so učenke notranje šole pele ali pa one iz vnanje šole skupno molile rožni venec. Od leta 1904. do l. 1910. so bile 3 šolske maše tedensko, v petju sta se menjavali notranja in vnanja šola. Od leta 1910. do izbruha svetovne vojne ni bilo skupnih šolskih maš, ker so jih višje šolske oblasti prepovedale.

Prva naša domača šolska konferenca v šolskem letu 1916/17 je določila, da se uvede v naši cerkvi zopet skupna nedeljska služba božja za vse učenke notranje in vnanje šole, izvzemši one iz 1. in 2. razreda.

Da bi se skupna šolska maša učenkam bolj omilila, se je sklenilo, da bodo učenke iz obeh šol v cerkvi pele, da se uvede torej nekako ljudsko petje. V začetku me je plašila misel, da bo pač zelo težko voditi skupno petje pri toliki množici otrok in to tembolj, ker je cerkev tako visoka in redovnice radi klavzure ne smemo v cerkev, kar bi sicer stvar malo olajšalo. Dne 19. novembra je bila prva skupna peta maša in v moje presenečenje in veselje se je poizkus prav dobro obnesel. Dasi so pele učenke iz dveh šol in sem petje vodila le s kora s spremljevanjem orgelj, vendar je bilo čisto, ubrano in so se glasovi v lepem soglasju spojili. Tudi male pevké so bile prav vesele svojega uspeha, zato so želele, da bi v prihodnje pri vseh šolskih mašah raje pele kot pa molile rožni venec. Od tedaj, torej 8 šolskih let, je v naši cerkvi vsako nedeljo in vsak praznik peta šolska maša. Iz več kot 400 otroških grl done pobožne pesmi proti nebu, včasih lepo, včasih nekoliko manj lepo, vendar pa lahko priznam, da mi ni bilo še nikoli žal, ker sem po želji predstojnikov vpeljala skupno petje v cerkvi. Ob nedeljah in praznikih v mesecu majniku in na vse večje Marijine praznike imamo popoldne tudi pete litanije; takrat je v naši cerkvi pravo ljudsko petje, ker se pridružijo nam, redovnicam in našim gojenkam, tudi drugi verniki, ki so v cerkvi. Saj to petje šolskih otrok je najboljša priprava na ljudsko petje, ki je tolikega pomena za versko življenje našega ljudstva. Po vsaki šolski maši sem Bogu iznova hvaležna, da smemo prispevati v Njegovo čast tudi s skromnimi hvalnicami naših otrok.

Naš repertorij šteje doslej: 5 mašnih pesmi, 2 adventni, 6 božičnih, 3 postne, 2 velikonočni, 9 Jezusovih, 11 Marijinih, 7 pesmi k raznim svetnikom.

S temi vrsticami bi rada navdušila vse šolske voditelje in učitelje petja na onih šolah, kjer še nimajo petih šolskih maš, za skupno petje otrok v cerkvi.

Trud in delo, ki ga s tem učitelj prevzame, je bogato poplačano in sicer že z uspehom, ki ga gotovo doseže, še bolj pa z zavestjo, da pomaga na ta način za najhitrejšo razširjenje ljudskega petja. Najlepše plačilo pa mu je lahko bodrilno prepričanje, da deluje tako tudi prav intenzivno za vzgojo naše slovenske mladine, zakaj če ima že petje vobče veliko vzgojno vrednost, koliko bolj velja to še posebej o petju nabožnih pesmi na svetem kraju in pri tako svetem opravilu, kot je cerkev in sv. maša!

M. E. H., uršulinka.

Radeče pri Zidanem mostu. Po par dopisih, ki jih je prinesel C. Gl. (1921, str. 14 in nekoliko 87 ter 1923, str. 37) bi zopet rad nekaj povedal, posebno še, da ne pozabim na svojo obljubo. Zato naj svoj dolg z obrestmi poravnam. — Ko so bile postavljene stare orglje, je bil narejen tudi sklep in o Božiču pri polnočnici 1. 1922. je nastopil nov zbor okoli 20 moči. Kritika je bila prav ugodna. Saj nas je stalo tudi obilo truda, ker not večinoma ni nihče poznal, izmed starega pevskega zbora sta pa ostala samo dva, kar je seveda vse hvale vredno. Kar je nujno potrebno iz teorije, sem napisal na list, ki visi na steni. Več nerad zahtevam, ker se jim zdi teorija sila kislá. Če jim semintja oponesem, da ne znajo, tedaj je bognasvaruj; podobno, kakor ob hudi sopari, ko se pripravljá neurje. No pa toče, mislim, da ne bo zato; moram pač resnico povedati, ki v oči bode, kakor pravijo. Sicer bi ne bilo napačno, še kaj drugega pokrtačiti, pa naj bo zaenkrat. Ko bi bili modri, bi bili še hvaležni, da jih hoče kdo učiti. Pa da vso resnico povem: par jih je kljub temu, ki znajo že vse durove lestvice točno napisati.

Vaje imamo po navadi trikrat na teden: enkrat sopran in alt, drugič tenor in bas, tretjič vsi skupaj. Udeležba še precej zadovoljiva. Po skupnem sklepu plača namreč, kdor neopravičeno izostane ali četrt ure zamudi, dinar. Seveda je včasih oddaljenost sama zadosten vzrok (dve sta nad uro oddaljeni, pa skoro redno prideta). Da ne bi drugih važnih zapovedi pozabili, ima vsak tiskane zapovedi za cerkvene pevce. O ko bi hoteli pevci spoznati, koliko truda in sitnosti bi z natančnim izpolnjevanjem prihranili sebi in pevovodju, koliko hitreje bi napredovali! — Tekom leta je par pevcev odpadlo iz upravičenih razlogov; na njihova mesta so stopili drugi, tako da sedaj šteje zbor 25 gri: 7 sopranov, 10 altov, 4 tenore in 4 base. Drugi glasovi so dobri, le tenorista, ki bi zažrgolel, ni mogoče dobiti. Tenoristinja, izvežbana citrašinja, izborna pogodi in ima močan glas, a čuti se, da je pravzaprav altistinja.

Ker me je zanimalo, koliko različnih pesmic smo že zapeli tekom poldruega leta, sem pregledal partiture in zapisnik, ki ga ukazuje škofijska okrožnica, ter jih naštel ca. 250, raje več. Kakih 40, ki jih je pel samo ženski zbor (majnik, advent, prvi petki in druge manjše prilike) ni vštetil. Enoglasne tudi ne (ljudje pravijo: danes so jo pa zopet po „mažarsko“), kakor ne odpevi pri litanijah ter četverglasni moški in ženski zbori. Latinski maši pa — skoro nerad povem — znamo samo dve: Foersterjevo s. Caeciliae in Gruberjev Requiem in G-mol. Vzrokov temu, kakor tudi, da ne moremo vselej po vseh liturgičnih predpisih peti, je več: prvi in glavni: orgelj ni; stare so popolnoma nerabljive; torej: nov zbor, nove pesmi, vse a capella. Sapientí sat. Nobenega dirigenta (zjutraj v spovednici, ob 10 sv. maša); veliko števílo pevcev; pikre opazke raznih individuov, ki so komaj čakali, kdaj bo ušlo kolo z osí, kar se je umevno iz navedenih vzrokov zgodilo. Vse to jim je kolikor toliko manjšalo veselje. Dalje vaje, ki smo jih imeli dobro leto pri nezmožnem klavirju (sedaj sem kupil harmonij), zijala na koru, ki bi pevce kmalu požrli — če misli človek na vso trnjevo pot, ki so jo morali pretolči iz ljubezni do petja (saj kot večinoma, tudi pri nas nimajo drugega), jim mora, pa tudi z veseljem da to, kar so v polni meri zaslužili: pohvalo in priznanje za njihovo vztrajnost in neustrašenost. Posledica je, da jih sedaj lahko poslušáš z veseljem in glasbenim užitkom bodisi glede deklamacije, ritmike, dinamike, pa tudi malce agogike, kolikor je pač pri teoretično manj izobraženem podeželskem zboru mogoče. Polagoma, upam (zidajoč seveda samo na njihovo vztrajnost in ponižnost), bomo vedno bolj prišli

iz starih kolovozov do neizmerno lepšega, lahkotnega, rekel bi, brhkega modernega izražanja, ki mu nota ni bog, temveč le sredstvo, ki naj pozajame vso globino duše.

V maju in adventu poje večinoma samo ženski zbor. Moški so delavci v tovarni in drugod, pa jim je bolj težko priti. Le nedelja popoldne jim špeče, da se še niso sprijaznili s prvo zapovedjo, Pomaga pa skoro vedno, kadar mu le moči dopuščajo v teh prilikah, naš vrli prejšnji tenorist, ki ga ni sram peti pri začetnikih, dasi poje že nad 30 let pri cerkvenem zboru in se mi vsled tega zdi umestno, da ga z imenom imenujem: g Alojzij Gospodarič. Tako smo z mojo malenkostjo (bas) tudi v teh lepih mesecih večkrat peli v četverglasnem zboru.

Requiem pojem sam, seveda tudi brez orgelj (ker se mi zdi, da sedim na samih šivankah, če pritisnem eno samo tipko) in sicer največkrat: Premrl, potem: Kímovec, Griesbacher.

Ob sobotah zvečer poje še vedno dekliški zbor iz osnovne doma in meščanske šole v Celju kar enoglasno samo iz Premrlove pesmarice. Število je bolj majhno, kakor bi se ravnalo po številu navzočih pri litanijah. Četr- ali polurna vaja dvakrat na teden. Je pa ta zborček skoro leto starejši kot prvi (25. 2. 1922).

O ljudskem petju bi tudi rad povedal, pa brez orgelj ne vem kako začeti. Ob sobotah zvečer bi bilo, pa je premalo ljudi. S prižnice sem jim ob priliki sv. Cecilije določil pesmico »Pojte hribi« ter jim povedal, da jo bomo peli vsako prvo nedeljo, kar tudi vršimo, pa uspeh je zaenkrat enak ničli. Znajo jo gotovo, saj so jo že otroci pri Marijinem vrtcu brez vaje prav odločno zapeli, toda drugih je najbrže sram, ali se jim ne zdi vredno, ali se jim ne ljubi, ali pa bogsigavedi. Ko bomo tako srečni, da bomo dobili orglje, nas čaka ta prevažna naloga.

To bi bil račun od hiševanja. Povedal sem o dobrih in nisem molčal o slabih straneh, ker se mi zdi tako najbolj prav. Sicer se v dopisih o senčnih straneh bolj malo bere, pa bi, mislim, bilo prav poučno slišati o različnih težkočah, brez katerih gotovo ni zbora. Nič ne da, tudi če se kateremu (še bolj kateri) nekoliko obraz podaljša, saj vsak pameten človek ve, da nam je za stvar, ne za osebe. Tudi bo vsak dober cerkven pevec pel v božjo čast, ne v svojo.

Ob koncu svoje dolgovernosti pa še želim, da bi veselje za sveto stvar vedno ohranili ter še druge, ki imajo veselje in sposobnost, za lepo umetnost pridobili. Bog in sv. Cecilija naj pa dasta vsem pravé potrpežljivosti in tako nujno potrebne ponižnosti, ki naj v prav obilni meri krasí srca cerkvenih pevcev — trud pa, ki vsled omenjenih vzrokov ni bil majhen, obilno blagoslovita.

Levko.

Ljutomer. Sporočam, da sem priredil s svojim otroškim zborom (30 grl) na praznik Vnebovzjetja v telovadnici tuk. narodne šole I. mladinski koncert. Naš otroški zbor goji v prvi vrsti cerkveno petje v naši farni cerkvi; navadno poje ob nedeljah in praznikih pri 8. maši in ob sobotah pri večernicah. Po večernicah zapoje večkrat kako lepo Marijino, tudi iz Glasbenika. Ljudstvo ga izredno ljubi, zato je tudi posetilo naš koncert. Sodelovala je moja hčerka Minka, glasbena učiteljica v Mariboru, in dijak Drago Šijanec (petošolec), ki je proizvajal par točk čarobno na svojih goslih. Ta koncert je v moralnem kakor v gmotnem oziru sijajno uspel, četudi so ga nekateri tržani prezirali radi tega, ker je to cerkv. otroški zbor. — Slov. pevsko društvo v Ljutomeru obhaja v septembru t. l. v skromnem obsegu s primernim koncertom svojo 30 letnico. Natančneje bom še sporočil.

Fr. Zacherl, učitelj, organist in pevovodja.

Razne vesti.

O priliki I. Marijanskega kongresa v Ljubljani so izvajali 7. sept. pri pontifikalni maši v frančiškanski cerkvi Rheinbergerjevo mašo v C-duru, 8. sept. v stolnici pa Filkejevo »Oriens ex alto«. O cerkvenem koncertu, ki se je vršil o tej priliki v ljubljanski stolnici, poročamo med koncertnimi poročili. Pri procesiji s kipom Marije Pomočnice iz

Križank na Rakovnik je oskrbel petje pevovodja Pevske Zveze prof. Marko Bajuk, ki je zbral in pripravil v ta namen precejšnji mešani zbor. Pri procesiji so peli tudi nekateri manjši zbori in igralce štiri godbe. Zborovo petje pri sklepni akademiji v Unionu je vodil g. Anton Lavrič, sodelovala sta tudi operna pevka ga. Lovšetova in g. operni pevec Betetto, na harmoniju je spremljal petje g. Svetel, izvajanje vojaške godbe na pihala je vodil kapelnik dr. Čerin. Vse slavnosti so potekle v najlepšem redu.

Umrl je na Jesenicah 9. septembra tamošnji organist in pevovodja Jakob Savinšek. Pokojni je bil rojen 3. julija 1871 v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Orgljanja se je učil pri kapucinskem organistu Janezu Zupancu v Celju, potem se je glasbeno izobraževal dve leti v ljubljanski orgljarski šoli pod Foersterjem in jo z odliko dovršil l. 1891. Služboval je kot organist v Radečah pri Zidanem mostu, v Šmartnem na Paki, v Gornjem Gradu, na Ponikvi, v Radovljici in na Jesenicah; v zadnji službi od aprila 1901 dalje, torej dobrih 23 let. Bil je izvrsten organist in pevovodja. Kot nadarjen glasbenik se je poskušal tudi v kompoziciji ter zložil nekaj lepih cerkvenih pesmi in motetov. V »Cerkv. Glasbeniku« 1897 se nahaja njegov ofertorij za cvetno nedeljo, v Sattnerjevi zbirki »Slava Jezus« pesem »Rešnje molimo Telo«, v Premrlovi zbirki »Slava presv. Evharišiji« pesem »O sladki Jezus, moje vse«. Ljubljanski škofijski ordinariat je pokojnega Savinška l. 1923. pooblastil kot kolavdatorja zvonov pri tovarni Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Pokojni je bil kot večšč glasbenik in blag človek vsesplošno priljubljen. Naj v miru počiva!

Risto Savin, naš sedaj najbolj delavni in plodoviti operni skladatelj je dovršil šesto odrsko delo, petdejansko opero »Matija Gubec« in jo namerava izročiti javnosti. Obstoja namen, da izide v tisku klavirski izvleček s pevsкими glasovi in besedilom tega največjega Savinovega dela, ako je jamčeno zadostno število odjemalcev. Slovenskemu besedilu bo podložen tudi francoski prevod. En izvod bo stal 400—500 dinarjev. Naročila sprejema skladatelj sam v Zalcu.

P. Hugolin Sattner je zložil opero »Tajda« (»Komposteljski romar«) in jo sedaj instrumentira. Glasba je jako lepa.

Umrl je 18. avgusta 1924 v Briksenu prošt Ignacij Mitterer, splošno znani nemški cerkveni skladatelj. Rojen je bil l. 1850. pri Sv. Justini na Tirolskem. Glasbe se je učil že kot dijak. V mašnika posvečen l. 1874. je služil najprej par let v pastirstvu, potem je obiskoval cerkvenoglasbeno šolo v Regensburgu in v Rimu. Od l. 1882. do 1885. je deloval kot stolni kapelnik v Regensburgu, od l. 1885. dalje pa kot stolni kapelnik v Briksenu. Bil je eden najznamenitejših, res sposobnih in pomembnih nemških cecilijanskih skladateljev. Napisal je celo vrsto latinskih maš: a capella, z orgljami, z orkestrom. Med orkestralnimi so imenitne: Ss. Cordis Jesu, Salvatoris in solemnis op. 150. Ljubil in gojil je ves čas Palestrinov oz. Orlando Lassov slog. Griesbacher ga v svoji knjigi »Kirchenmusikalische Stilistik u. Formenlehre« (Reaktion und Reform) imenuje »Orlanda novejše dobe«. Mitterer je združeval Palestrinov slog z modernim stremljenjem. Bil je predvsem temeljit kontrapunktist. Kot harmonik je bil zmerno modern. Znal se je nežno izražati, pa tudi ognjevito veselo vriskati, kot n. pr. v slavnoznanu fugi koncem Glorie v njegovi »Salvator« maši, ki so jo nekateri prehudci cecilijanci obsodili kot necerkveno, kar pa dotična fuga seveda ni, temveč le veren, pristen in kar moč točen izraz neizmernega, nekako nebeškega veselja in navdušenja, ki je — kot se je Mitterer sam izrazil — takorekoč nehoté pridrvelo iz njegove duše. — Poleg maš je Mitterer zložil en Tedeum, en Requiem, en Stabat mater, zbirko prazničnih ofertorijev, zbirko »Pia cantica«, ki sta iz nje vzeti dve evharistični pesmi priobčeni v »Slava Jezus«; potem so še pesmi Srca Jezusovega, Marijine, krasni rezponzoriji za Veliki teden in božični matutin itd. Ljudska pesem je postala njegova »Posvetitev Srcu Jezusovemu« (štev. 74 v Premrlovi pesmarici za mladino). Mitterer je napisal tudi več cerkvenoglasbenih knjig: o koralnem petju, pevsko šolo, o cerkvenoglasbenih določbah in Vademecum za igralce harmonija. Letos meseca junija je veliki pokojni skladatelj obhajal svojo zlato mašo. Slava mu in časten spomin tu na zemlji, v nebesih pa sladek odpočitek!

Umrl je 14. julija 1924 v Regensburgu Fran Engelhart, zaslužni tamošnji stolni kapelnik v 63. letu starosti in po 33. letih zelo uspešnega delovanja na regensburškem stolnem koru. Bil je duhovnik. Nekaj časa je služboval kot tak v pastirstvu, potem pa je njegovo življenje bilo posvečeno ves čas glasbenemu delu. Na regensburški cerkvenoglasbeni šoli je poučeval liturgiko, latinski jezik, pevovodstvo, branje partitur in druge predmete. Stolni zbor v Regensburgu je dvignil na veliko višino. Za višje glasove je uporabljal dečke, okrog 40. Izvajal je največ klasično polifonijo. S svojim zborom je nastopil in žel priznanje tudi v Italiji, Avstriji in na Češkem. Bil je tudi dober skladatelj cerkvenih, zlasti božičnih in Marijinih pesmi (pri nas na Slovenskem je posebno priljubljena njegova Marijina »Z zvončkom«). Zložil je tudi več svetih pesmi vselega značaja. R. I. P.!

Skupno petje v cerkvah zelo priporočajo na Francoskem. Škof bayonski je bil vprašan, zakaj so cerkve po deželi manj obiskane kakor nekdanj. Škof je odgovoril, da treba imeti pogum in priznati, da je mnogokje po Franciji tako, in sicer vsled tega, ker je bogoslužje preveč enolično; vzrok temu pa je, da ali sploh ni petja ali pa se slabo poje. Seveda so še drugi vzroki, toda tudi ta je važen. Zato priporoča zlasti skupno petje vseh vernikov tam, kjer ni mogoče umetno dovršeno petje.

Na orgljarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani se je šolsko leto 1924/25 pričelo 29. septembra. Na novo je bilo sprejetih 14 učencev. So sledeči: Bernard Frančišek iz Sore, Dermota Anton iz Krope, Galé Alojzij iz Prežganja, Jerbic Valentin iz Vrhniko, Jernejčič Feliks iz Zagradca, Lavrih Alojzij iz Št. Vida pri Stični, Mavrin Engelhart iz Nemške Loke, Mohorič Miroslav iz Železnikov, Sadar Janez iz Št. Vida pri Stični, Sever Maks iz Rihemberga (Primorsko), Slatnar Mavricij iz Šmarce pri Kamniku, Šivic Jožef iz Rakitne, Taler Alojzij iz Celovca, Torkar Jožef iz Otoka pri Vrbskem jezeru. — Vseh učencev je letos v šoli 21.

Sedanji najboljši in najbolj plodoviti italijanski operni skladatelj Giacomo Puccini je dovršil opero Turandot. Prva predstava tega znamenitega opernega dela se bo vršila meseca aprila v milanski »Scalici«.

3700 let staro harfo je prejel muzej v Lovru iz Sirije. Harfo so našli pri izkopavanju starin na bregovih reke Evfrata. Izkopavanje vodi arheolog Fr. Oumont.

LISTNICA UPRAVE.

Minuli mesec smo poslali več naročnikom opomine, da poravnajo letošnjo naročnino 35 Din. Kdor se še ni odzval, ga prosimo, naj se požuri. Nekateri naročniki pa opomine še dobe, če ne bodo svoje dolžnosti pravočasno storili. — Sporočamo, da je 5. 6. priloga l. 1923., kjer se nahaja pesem »Povsod Bogac, pošla in ne moremo s to prilogo nikomur več postreči. — Če bi kdo imel kako Slava Brezmadežni ali Pesmarico za mladino odveč, naj to — prosimo — sporoči naši upravi, ki bi te muzikalije rabila in kupila.

V današnji glasbeni prilogi prinašamo: Slovensko mašo za mešani zbor, zložil Ludvik Viternik. Posamezni izvodi po poldrug dinar se dobe pri upravi Cerkevnege Glasbenika.